

Nr 183

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av fördrag om förbud mot kärnvapenprov i atmosfären, i yttre rymden och under vatten; given Stockholms slott den 18 oktober 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden den 18 oktober 1963, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen måtte godkänna det enligt Kungl. Maj:ts beslut för Sveriges del undertecknade förslaget om förbud mot kärnvapenprov i atmosfären, i yttre rymden och under vatten, vilket ingicks den 5 augusti 1963 mellan Amerikas Förenta Stater, Sovjetunionen och Storbritannien. Fördraget innebär, att parterna förpliktar sig att förbjuda, hindra och icke utföra någon kärnexplosion på någon plats under vederbörande stats jurisdiktion och kontroll i atmosfären, yttre rymden eller under vatten. Kärnexplosioner under jorden omfattas icke av fördraget annat än i den mån sådan explosion medför radioaktivt spill utanför den stats område, under vars kontroll eller jurisdiktion sprängningen företas.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 oktober 1963.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler ministern för utrikes ärendena fråga om *godkännande av fördrag om förbud mot kärnvapenprov i atmosfären, i yttre rymden och under vatten* samt anför därvid följande.

Under förhandlingar i Moskva i juli 1963 mellan representanter för Amerikas Förenta Stater, Sovjetunionen och Storbritannien utarbetades texten till ett fördrag om förbud mot kärnvapenprov i luften, i rymden och under vatten. Fördraget paraferades den 25 juli, och den 5 augusti undertecknades det i Moskva av de tre makternas utrikesministrar.

Fördragets artiklar har i stor utsträckning hämtats från de texter, som under tidigare förhandlingar diskuterats mellan kärnvapenmakterna eller framgått ur det förarbete till avtalet, som utförts inom nedrustningskommissionen i Genève, där även Sverige är medlem.

Fördraget innehåller en inledning och fem artiklar. Det är avfattat i två originaltexter på engelska och ryska, vilka texter äger lika vitsord. Den engelska texten jämte svensk översättning torde såsom bilaga få fogas till detta protokoll.

De tre regeringarna förklarar sitt mål vara att uppnå överenskommelse om allmän och fullständig nedrustning under strikt internationell kontroll. Som ett led i denna strävan söker man uppnå att alla explosioner med kärnvapen skall upphöra och har nu överenskommit om att förbjuda, hindra och icke utföra någon kärnexplosion på någon plats under vederbörande stats jurisdiktion och kontroll i atmosfären, yttre rymden eller under vatten. Kärnexplosioner under jorden omfattas inte av denna överenskommelse annat än i den mån sådan explosion medför radioaktivt spill utanför den stats område, under vars kontroll eller jurisdiktion sprängningen företas. Däremot har i fördraget även intagits förbud mot kärnsprängningar avsedda för fredligt bruk i de tre elementen. Parterna förbinder sig jämväl att inte förmå eller uppmuntra andra stater att företa

kärnexplosioner av de slag som förbjuds i fördraget. Fördraget har obegränsad giltighetstid och är öppet för anslutning för alla stater. Ändringar i fördraget må föreslås av varje part. Ändring måste godkännas av en majoritet av samtliga fördragsparter, däri inbegripet alla de tre ursprungliga parterna. Därefter är ändringen bindande för alla fördragsparter. Fördraget må uppsägas om part finner att extraordinära händelser, berörande det ämne som avhandlas i fördraget, har äventyrat vederbörande lands vitala intressen. Meddelande om sådant uppsägande skall lämnas tre månader i förväg.

Fördraget, som upprättats i tre originalexemplar, skall ratificeras av signatarstaterna. Ratifikationsinstrument skall deponeras hos regeringarna i de tre ursprungliga fördragsparterna Amerikas Förenta Stater, Sovjetunionen och Storbritannien (»depositarieregeringarna»). Sedan de tre ursprungliga parterna ratificerat fördraget, har detta trätt i kraft den 10 oktober 1963.

Efter utrikesnämndens hörande beslöt Kungl. Maj:t den 10 augusti att låta underteckna fördraget och att till riksdagen avlåta proposition om dess godkännande. Den 12 augusti undertecknades fördraget för Sveriges del av beskickningscheferna i London, Moskva och Washington. Först sedan riksdagen godkänt fördraget och ratifikationsinstrument därefter deponerats, träder det i kraft för Sveriges del.

Departementschefen

Det nu ingångna fördraget om partiellt förbud mot kärnexplosioner är resultatet av fem års intensiva förhandlingar på nedrustningsområdet. I dessa bemödanden har Sverige, särskilt som medlem av 18-maktskommissionen i Genève, tagit verksam del. En svensk anslutning till fördraget står i överensstämmelse med vårt lands allmänna linje att efter förmåga medverka till avspänning och nedrustning i världen. Sverige har också konsekvent sedan många år i Förenta Nationerna röstat för resolutioner som kräver överenskommelser om förbud mot kärnvapenprov. Genom hänvändelser från de tre ursprungliga parternas sida har det klargjorts, att de betraktar det som synnerligen värdefullt, att så många länder som möjligt begagnar sig av möjligheten att ansluta sig till fördraget. Hittills har det undertecknats av över hundra stater.

Fördragets räckvidd är givetvis i och för sig begränsad. Det är sålunda icke fråga om någon nedrustningsåtgärd i egentlig mening och heller icke om något förbud mot produktion och användande av kärnvapen eller mot deras spridning. Eftersom underjordiska kärnvapenprov undantagits från fördraget är det icke ens fråga om ett fullständigt provstoppsavtal. Ändock skall betydelsen av den nu träffade överenskommelsen inte underskattas. Den har runt om i världen hälsats med stor tillfredsställelse som ett första

steg på vägen mot nedrustning och som ett bidrag till den politiska avspänningen i världen. Förhoppningen är att avtalet, om stormakterna fortsätter det inledda aktiva samarbetet, kan leda till gradvis alltmer betydelsefulla överenskommelser om fredlig samverkan för att stävja den för alla parter betungande kapprustningen. Vidare har med stor lättnad konstaterats, att den radioaktiva föroreningen av atmosfären nu kan bringas att upphöra.

När det gäller betydelsen av en anslutning för Sveriges del må erinras om att enighet föreligger om att tills vidare icke fatta något beslut i ena eller andra riktningen i frågan om svensk kärnvapenbeväpning och att alltså avvakta utvecklingen, både vad avser de interna vetenskapliga och industriella förutsättningarna och de internationella förhållanden som har betydelse för beslutet. Genom anslutning till det föreliggande avtalet binder sig Sverige icke för något annat än att icke företaga vissa typer av prov. Men det har alltid stått klart, att framsteg i nedrustningsfrågan, i första hand uppnåendet av en provstoppsöverenskommelse, måste påverka den svenska bedömningen i frågan om anskaffning av egna kärnvapen. Förhoppningen är, att provstoppsöverenskommelsen i Moskva skall leda till ytterligare konkreta resultat i nedrustningsarbetet och bana vägen för uppgörelser om verkliga rustningsbegränsningar, avseende både kärnvapen och andra rustningsområden. Om dessa förhoppningar infrias, kan det viktiga första steg som tagits genom Moskva-överenskommelsen få avgörande betydelse för ställningstagandet i frågan om svenska kärnvapen.

Här må erinras om att en utökning av fördragets tillämpningsområde till att omfatta jämväl underjordiska prov icke torde kunna ske genom majoritetsbeslut enligt bestämmelsen om ändring i överenskommelsen. Redan fördragets rubrik synes utesluta en sådan möjlighet. En dylik utsträckning av provstoppets tillämpningsområde torde sålunda förutsätta en särskild överenskommelse. Överhuvud torde ändringar av större vikt ej komma att företas genom majoritetsbeslut.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

godkänna fördraget om förbud mot kärnvapenprov i atmosfären, i yttre rymden och under vatten.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ove Heyman

Bilaga

(Översättning)

Treaty banning nuclear weapon tests in the atmosphere, in outer space and under water**Fördrag om förbud mot kärnvapenprov i atmosfären, i yttre rymden och under vatten**

The Governments of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the Union of Soviet Socialist Republics and the United States of America, hereinafter referred to as the »Original Parties,»

Proclaiming as their principal aim the speediest possible achievement of an agreement on general and complete disarmament under strict international control in accordance with the objectives of the United Nations which would put an end to the armaments race and eliminate the incentive to the production and testing of all kinds of weapons, including nuclear weapons,

Seeking to achieve the discontinuance of all test explosions of nuclear weapons for all time, determined to continue negotiations to this end, and desiring to put an end to the contamination of man's environment by radio-active substances,

Have agreed as follows:

Article I

1. Each of the parties to this treaty undertakes to prohibit, to prevent, and not to carry out any nuclear weapon test explosion, or any other nuclear explosion at any place under its jurisdiction or control:

A. In the atmosphere, beyond its limits, including outer space, or under water, including territorial waters or high seas; or

B. In any other environment if such explosion causes radioactive

Regeringarna i Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland, De Socialistiska Rådsrepublikernas Union och Amerikas Förenade Stater, nedan benämnda »de ursprungliga parterna»,

vilka förklara sitt huvudsakliga mål vara att snarast möjligt uppnå ett avtal om allmän och fullständig nedrustning under strikt internationell kontroll i enlighet med Förenade Nationernas syften, vilket skulle göra slut på kapprustningen och undanröja motiven för framställande av prov med alla slag av vapen, däribland kärnvapen,

vilka söka uppnå, att alla prov-explosioner med kärnvapen skola upphöra för all framtid,

vilka äro beslutna att fortsätta förhandlingar i detta syfte, och önska få slut på förorenandet av människans omgivning genom radioaktiva ämnen,

ha överenskommit om följande:

Artikel I

1. Var och en av parterna i detta fördrag förpliktar sig att förbjuda, hindra och icke utföra någon kärnvapenprovexplosion eller någon annan kärnexplosion på någon plats under dess jurisdiktion eller kontroll:

(a) I atmosfären, utanför denna, inbegripet yttre rymden, eller under vatten, inbegripet territorialvatten eller öppna havet; eller

(b) I något annat element om sådan explosion medför att radioak-

debris to be present outside the territorial limits of the State under whose jurisdiction or control such explosion is conducted. It is understood in this connection that the provisions of this subparagraph are without prejudice to the conclusion of a treaty resulting in the permanent banning of all nuclear test explosions, including all such explosions underground, the conclusion of which, as the parties have stated in the Preamble to this Treaty, they seek to achieve.

2. Each of the parties to this Treaty undertakes furthermore to refrain from causing, encouraging, or in any way participating in, the carrying out of any nuclear weapon test explosion, or any other nuclear explosion, anywhere which would take place in any of the environments described, or have the effect referred to in Paragraph 1 of this Article.

Article II

1. Any party may propose amendments to this Treaty, the text of any proposed amendment shall be submitted to the depositary Governments which shall circulate it to all parties to this Treaty. Thereafter, if requested to do so by one-third or more of the Parties, the depositary Governments shall convene a conference, to which they shall invite all the Parties, to consider such amendment.

2. Any amendment to this Treaty must be approved by a majority of the votes of all the Parties to this Treaty, including the votes of all of the original Parties. The amendment shall enter into force for all Parties upon the deposit of instruments of ratification by a majority of all the Parties, including the instruments of ratification of all of the original Parties.

tivt spill kommer utanför de territoriella gränserna för den stat under vars jurisdiktion eller kontroll dylik explosion utföres. Det förutsättes i detta sammanhang att bestämmelserna i denna punkt icke utgöra hinder mot avslutandet av ett fördrag, vilket innefattar permanent förbud mot alla kärnprovexplosioner, däri inbegripet alla underjordiska explosioner, och vilket parterna, såsom de i inledningen till detta fördrag förklarar, sträva efter att uppnå.

2. Var och en av parterna i detta fördrag åtager sig vidare att avhålla sig från att förmå till, uppmuntra eller på något sätt deltaga i utförandet av någon kärnvapenprovexplosion eller någon annan kärnexplosion någonstans, som skulle äga rum i något av de element som beskrivits eller ha den följd som nämns i denna artikels 1:a moment.

Artikel II

1. Varje part äger föreslå ändringar i detta fördrag. Texten till en föreslagen ändring skall underställas depositarieregeringarna, vilka skola sända den till alla fördragets parter. Därefter skola depositarieregeringarna, om så begäres av en tredjedel eller flera av parterna, sammankalla en konferens, till vilken de skola inbjuda samtliga parter, för att överväga sådan ändring.

2. Varje ändring i detta fördrag måste godkännas av en majoritet av rösterna av fördragets samtliga parter, däri inbegripet alla de ursprungliga parternas röster. Ändringen skall träda i kraft för alla parter sedan ratifikationsinstrument deponerats av majoriteten av alla parterna, däri inbegripet ratifikationsinstrumenten från alla de ursprungliga parterna.

Article III

1. This Treaty shall be open to all States for signature. Any State which does not sign this Treaty before its entry into force in accordance with Paragraph 3 of this Article may accede to it at any time.

2. This Treaty shall be subject to ratification by signatory States. Instruments of ratification and instruments of accession shall be deposited with the Governments of the Original Parties — the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the Union of Soviet Socialist Republics and the United States of America — which are hereby designated the Depository Governments.

3. This Treaty shall enter into force after its ratification by all the Original Parties and the deposit of their instruments of ratification.

4. For States whose instruments of ratification or accession are deposited subsequent to the entry into force of this Treaty, it shall enter into force on the date of the deposit of their instruments of ratification or accession.

5. The Depository Governments shall promptly inform all signatory and acceding States of the date of each signature, the date of deposit of each instrument of ratification of and accession to this Treaty, the date of its entry into force, and the date of receipt of any requests for conferences or other notices.

6. This Treaty shall be registered by the Depository Governments pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

Article IV

This Treaty shall be of unlimited duration.

Each Party shall in exercising its national sovereignty have the

Artikel III

1. Detta fördrag skall stå öppet för undertecknande för alla stater. Stat som icke undertecknar detta fördrag före dess ikraftträdande enligt moment 3 i denna artikel må ansluta sig till det när som helst.

2. Detta fördrag skall vara föremål för ratifikation av signatarstaterna. Ratifikationsinstrument och anslutningsinstrument skola deponeras hos regeringarna i de stater som äro ursprungliga parter — Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland, De Socialistiska Rådsrepublikernas Union och Amerikas Förenta Stater — vilka härmed kallas att vara depositarieregeringar.

3. Detta fördrag skall träda i kraft sedan alla de ursprungliga parterna ratificerat det och deponerat sina ratifikationsinstrument.

4. För stater, vilkas ratifikations- eller anslutningsinstrument deponeras efter detta fördrags ikraftträdande, skall det träda i kraft på dagen för depositionen av deras ratifikations- eller anslutningsinstrument.

5. Depositarieregeringarna skola omgående underrätta alla stater som undertecknat eller anslutit sig till fördraget om dagen för varje undertecknande, dagen för depositionen av varje ratifikations- eller anslutningsinstrument till fördraget, dagen för dess ikraftträdande samt dagen för mottagandet av eventuella framställningar om konferenser eller om andra meddelanden.

6. Detta fördrag skall registreras av depositarieregeringarna enligt artikel 102 i Förenta Nationernas stadga.

Artikel IV

Detta fördrag skall ha obegränsad giltighetstid.

Varje part skall under utövande av sin nationella suveränitet ha rätt

right to withdraw from the Treaty if it decides that extraordinary events, related to the subject matter of this Treaty, have jeopardized the supreme interest of its country. It shall give notice of such withdrawal to all other Parties to the Treaty three months in advance.

Article V

This Treaty, of which the English and Russian texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the Depositary Governments. Duly certified copies of this Treaty shall be transmitted by the Depositary Governments to the Governments of the signatory and acceding States.

In witness whereof the undersigned, duly authorized, have signed this Treaty.

Done in triplicate at the city of Moscow the fifth day of August one thousand nine-hundred and sixty-three.

For the Government of
the United Kingdom of
Great Britain and Northern Ireland

Home

For the Government of
the Union of Soviet
Socialist Republics

A. Gromyko

For the Government of
the United States of America

Dean Rusk

att uppsäga fördraget om den finner att extraordinära händelser, rörande det ämne som avhandlas i detta fördrag, ha äventyrat dess lands vitala intressen. Den skall lämna meddelande om sådant uppsägande till alla andra parter i fördraget tre månader i förväg.

Artikel V

Detta fördrag, vars engelska och ryska texter¹ äga lika vitsord, skall deponeras i depositarieregeringarnas arkiv. Vederbörligen bestyrkta avskrifter av detta fördrag skola av depositarieregeringarna överlämnas till regeringarna i de stater som undertecknat eller anslutit sig till fördraget.

Till bekräftelse härav ha undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta fördrag.

Som skedde i staden Moskva idag den femte augusti nittonhundrasextiotre, i tre exemplar.

För Förenade Konungariket
Storbritannien och Nordirlands
regering:

Home

För De Socialistiska
Rådsrepublikernas Unions
regering:

A. Gromyko

För Amerikas Förenade Staters
regering:

Dean Rusk

¹ Den ryska texten har här icke medtagits.